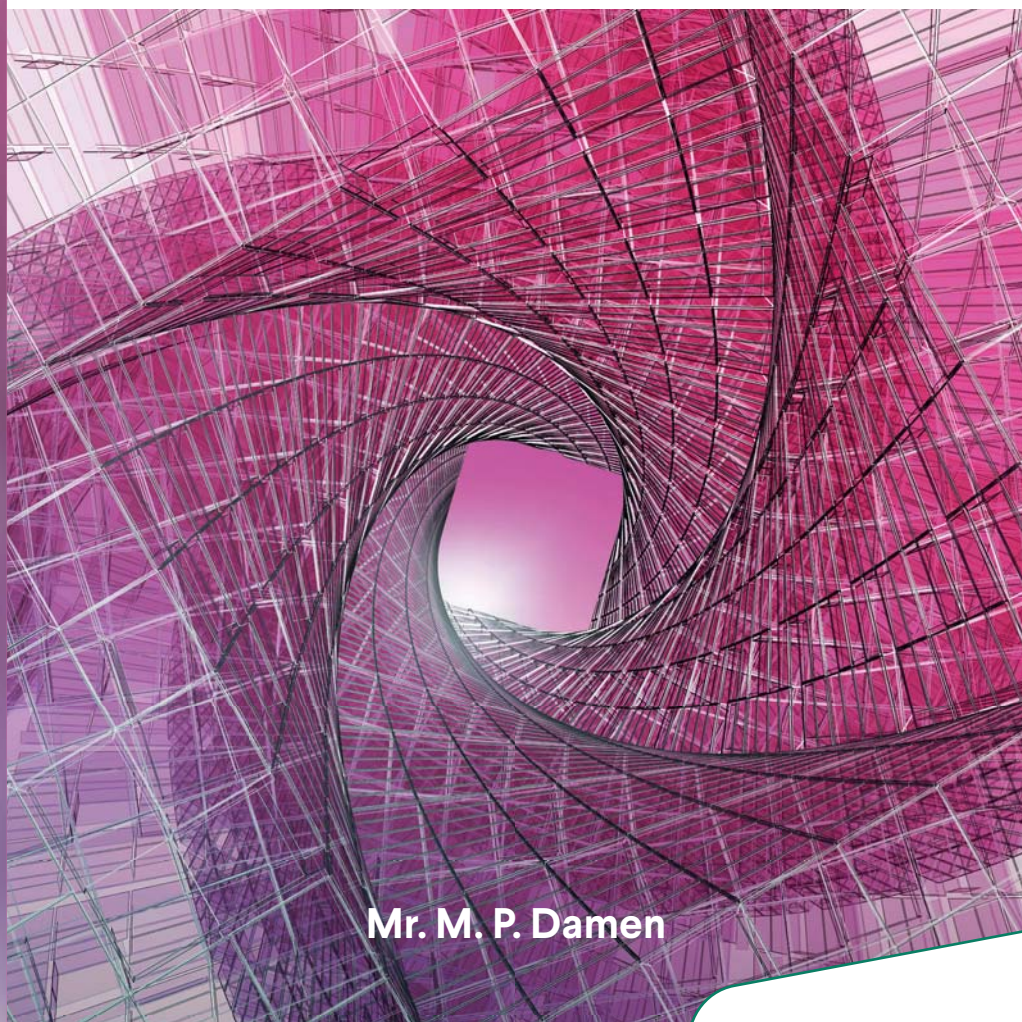

Praktisch Fiscaalrecht

2026 – 2027

Mr. M. P. Damen

17^e editie

Noordhoff

Praktisch Fiscaalrecht

2026-2027

Mr. M.P. Damen

Ontwerp omslag: G2K Brand Design Agency

Omslagillustratie: iStock

Ontwerp binnenwerk: Noortje Boer

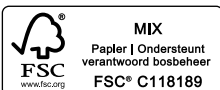
Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13,
9700 VB Groningen of via het contactformulier op www.mijnnoordhoff.nl.

De informatie in deze uitgave is uitsluitend bedoeld als algemene informatie. Aan deze informatie kunt u geen rechten of aansprakelijkheid van de auteur(s), redactie of uitgever ontlenen.

Wij maken bij Noordhoff sinds 2009 bewust keuzes om onze impact op het klimaat te verkleinen. We volgen de klimaatdoelen van het Klimaatakkoord van Parijs. Scan de QR-code voor meer informatie over ons duurzaamheidsbeleid.

Zo is dit product gemaakt van FSC®-gecertificeerd papier en ander gecontroleerd materiaal. Wij gebruiken plantaardige inkt en onze lijmen zijn op waterbasis en afbreekbaar. Hierdoor is dit product goed te recyclen na gebruik.

0 / 26

© 2026 Noordhoff Uitgevers bv, Groningen/Utrecht, Nederland

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.

All rights reserved. Text and data mining not permitted.

ISBN(ebook) 978-90-01-19722-3

ISBN 978-90-01-19721-6

NUR 820

Woord vooraf

Praktisch Fiscaalrecht is geschreven vanuit de behoefte aan duidelijk en praktijkgericht studiemateriaal voor studenten. Het belastingrecht wordt als moeilijk ervaren. Dagelijks hebben wij echter te maken met belastingen. In *Praktisch Fiscaalrecht* is met behulp van vele voorbeelden uit deze dagelijkse praktijk het fiscale recht beschreven. De geschetste situaties nodigen de lezer uit tot bestuderen van de basisregels van het belastingrecht. Bijzondere aandacht is daarbij besteed aan duidelijk taalgebruik.

Jaarlijks wordt *Praktisch Fiscaalrecht* geactualiseerd. Ook deze – inmiddels zeventiende – editie is aangepast aan de wetswijzigingen ten opzichte van voorgaand jaar.

Praktisch Fiscaalrecht is onderdeel van studiemeester, het digitale leerplatform voor hoger onderwijs van Noordhoff. Via de online omgeving kunnen studenten oefenen met een ruime keuze aan vragen, van meerkeuzevragen en open vragen tot cases en opdrachten. Ook zijn er stappenplannen, schema's en aangiftebiljetten te vinden. Het extra materiaal op studiemeester biedt studenten de gelegenheid om hun kennis te toetsen en toe te passen.

Ik wens de gebruiker veel lees- en leerplezier. Opmerkingen of verbeteringen over de inhoud van *Praktisch Fiscaalrecht* van zowel studenten en docenten als andere geïnteresseerden zijn welkom.

Mariëtte Damen
Februari 2026

Serie Praktisch Recht

Praktisch Arbeidsrecht
Praktisch Bedrijfsrecht
Praktisch Bestuursprocesrecht
Praktisch Bestuursrecht
Praktisch Burgerlijk Procesrecht
Praktisch Consumentenrecht
Praktisch Europees recht
Praktisch Fiscaalrecht
Praktisch Gezondheidsrecht
Praktisch Goederenrecht
Praktisch Internationaal recht
Praktisch Jeugdrecht
Praktisch Omgevingsrecht
Praktisch Ondernemingsrecht
Praktisch Personen- en Familierecht
Praktisch Staatsrecht
Praktisch Straf(proces)recht
Praktisch Verbintenissenrecht

Inhoud

Inleiding 9

1 Belastingrecht in Nederland 13

Casus Een zwarte dag 14

1.1 Waarom belastingen 15

1.2 Soorten belastingen 15

1.3 Vindplaatsen 18

Begrippenlijst 22

Samenvatting 24

2 Formeel belastingrecht 27

Casus Aanslag terecht? 28

2.1 Materieel en formeel belastingrecht 29

2.2 Woon- en vestigingsplaats, partner 30

2.3 Aangifte en aanslagen 31

2.4 Bezwaar en beroep 40

2.5 Verplichtingen en sancties 45

Begrippenlijst 51

Samenvatting 53

3 Kennismaking met de inkomstenbelasting 55

Casus De belastingteruggave 56

3.1 Hoofdlijnen inkomstenbelasting 57

3.2 Opbouw van de Wet IB 65

3.3 Persoonsgebonden aftrek 66

3.4 Heffingskortingen 71

3.5 Partners en minderjarige kinderen 73

Begrippenlijst 77

Samenvatting 78

4 Winst uit onderneming 81

Casus Met pensioen? 82

4.1 Onderneming en ondernemer 83

4.2 Wat is winst? 89

4.3 Ondernemersfaciliteiten 109

4.4 Staking 122

Begrippenlijst 136

Samenvatting 139

- 5** **Inkomen uit werk en woning** 141
 - Casus Vlietstraat 142
 - 5.1 Inkomen box 1 143
 - 5.2 Belastbaar loon 143
 - 5.3 Resultaat uit overige werkzaamheden 147
 - 5.4 Periodieke uitkeringen en verstrekkingen 153
 - 5.5 Uitgaven voor inkomensvoorzieningen 155
 - 5.6 Eigen woning 159
 - Begrippenlijst 166
 - Samenvatting 167

- 6** **Inkomen uit aanmerkelijk belang** 169
 - Casus Job bv 170
 - 6.1 Begrip aanmerkelijk belang 171
 - 6.2 Voordelen 174
 - 6.3 Doorschuifregelingen 180
 - 6.4 Verlies 183
 - Begrippenlijst 185
 - Samenvatting 187

- 7** **Inkomen uit sparen en beleggen** 189
 - Casus Inkomstenbelasting ten opzichte van inkomsten uit vermogen 190
 - 7.1 Rendement 191
 - 7.2 Grondslag 193
 - 7.3 Vrijstellingen 195
 - 7.4 Waardering 197
 - Begrippenlijst 199
 - Samenvatting 200

- 8** **Loonbelasting** 203
 - Casus Loon in natura 204
 - 8.1 Werknemer 205
 - 8.2 Loon 208
 - 8.3 Vrijstellingen, nihilwaardering of lagere waardering 214
 - 8.4 Tarief en kortingen 219
 - 8.5 Voorheffing en eindheffing 223
 - Begrippenlijst 228
 - Samenvatting 230

- 9** **Vennootschapsbelasting** 233
 - Casus De Deha Groep 234
 - 9.1 Belastingplichtigen 235
 - 9.2 Winst en verlies 240
 - 9.3 Zakelijk handelen 249
 - 9.4 Deelneming 251

9.5	Fiscale eenheid	255
9.6	Overname en fusie	260
9.7	Aangifte vennootschapsbelasting	265
	Begrippenlijst	272
	Samenvatting	274
10	Omzetbelasting	277
	Casus Aangifte omzetbelasting: graag of niet?	278
10.1	Art. 1 Wet op de omzetbelasting	279
10.2	Ondernemer	281
10.3	Levering van goederen en diensten	284
10.4	Vrijstellingen en tarieven	289
10.5	Voorbelasting	297
10.6	In Nederland of niet?	301
10.7	De aangifte	311
10.8	Bijzondere regelingen	313
	Begrippenlijst	315
	Samenvatting	317
11	Internationaal belastingrecht	319
	Casus Het wereldinkomen	320
11.1	Dubbele heffing	321
11.2	Regels ter voorkoming dubbele heffing	324
11.3	Berekening belastingheffing	328
11.4	Europees belastingrecht	330
11.5	Schuiven met inkomsten en kosten over de grenzen	331
11.6	Belastingontwijking en duurzaamheid	332
	Begrippenlijst	334
	Samenvatting	336
12	Schenk- en erfbelasting	339
	Casus Minder erfbelasting	340
12.1	Belastingplicht Successiewet	341
12.2	Erfrecht	342
12.3	Verkrijgingen erfrecht	345
12.4	Schenken	348
12.5	Tarieven	350
12.6	Vrijstellingen	351
12.7	Bedrijfsopvolging	355
	Begrippenlijst	357
	Samenvatting	359
	Lijst van afkortingen	360
	Register	362

Inleiding

Aan belasting betalen ontkomt niemand in Nederland. Kopen we een trui, een telefoon of een biertje in de kroeg, dan betalen we belasting. Hebben we een bijbaantje in een restaurant, dan betalen we belasting. Kopen we een auto, dan betalen we belasting. Krijgen we een erfenis, dan betalen we belasting. Zo kunnen we nog wel even doorgaan.

Hoe wordt nu eigenlijk precies de belasting op je vermogen berekend? Waarom krijgen we vaak belastinggeld terug als we een bijbaantje hebben gehad? En waarom moeten we een belastingaangifte invullen als we toch geen inkomsten hebben gehad?

Om antwoord te kunnen geven op deze vragen is het nodig dat we ons verdiepen in het fiscaal recht. Met *Praktisch Fiscaalrecht* is gekozen voor het gebruikmaken van veel voorbeelden en het behandelen van de basisstof in begrijpelijke taal. *Praktisch Fiscaalrecht* legt daarmee een stevige basis voor de Wet inkomstenbelasting, loonbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting, schenk- en erfbelasting, en het internationale en formele belastingrecht.

Praktisch Fiscaalrecht bestaat uit twaalf overzichtelijke hoofdstukken. Ieder hoofdstuk begint met een pakkende openingscasus die vele vragen oproept. Deze vragen worden met de behandeling van de theorie beantwoord. De theorie is te vinden in de vele wetsartikelen die het belastingrecht kent. Het is absoluut noodzakelijk om bij het bestuderen van de stof het wetboek bij de hand te hebben. In *Praktisch Fiscaalrecht* wordt een uitleg gegeven over de inhoud en de opbouw van de wetsartikelen en de wet. Met de vele praktijkvoorbeelden wordt de toepassing van de wetsartikelen verduidelijkt. Omdat ook jurisprudentie een grote rol speelt in het belastingrecht, is enkele malen jurisprudentie opgenomen om de lezer met deze jurisprudentie kennis te laten maken.

In hoofdstuk 1 wordt een inleiding gegeven op het belastingrecht. In dat hoofdstuk staan we stil bij de vraag waarom wij belasting betalen. Tevens zullen we zien welke belastingmiddelen Nederland rijk is en ontdekken we waar we de diverse regels en bronnen van het belastingrecht kunnen vinden.

Voordat we inhoudelijk ingaan op de belastingmiddelen, staan we stil bij de rechten en plichten van de betalende (rechts)personen en de rechten en plichten van de overheid. We zien in hoofdstuk 2 bovendien hoe en wanneer de belastingopbrengsten in de kas van de overheid komen. We hebben het dan over het formele belastingrecht.

Hoofdstuk 3 behandelt de inkomstenbelasting in hoofdlijnen. In dat hoofdstuk verdiepen we ons in de inkomsten of opbrengsten (en aftrekkosten) waarover de belasting wordt berekend. Ook worden in dit hoofdstuk onder andere de belastingtarieven besproken alsmede de korting op de te betalen belasting. In dit hoofdstuk wordt bewust op enkele artikelen dieper ingegaan om de lezer kennis te laten maken met de taal in de belastingwetten en het ontleden van een wetsartikel.

In hoofdstuk 4 gaan we nader in op de winst uit onderneming. Hoofdstuk 5 gaat in op de verschillende inkomsten uit werk en de eigen woning. Op het zogenoemde inkomen uit aanmerkelijk belang wordt in hoofdstuk 6 dieper ingegaan en hoofdstuk 7 bespreekt het inkomen uit sparen en beleggen ofwel de vermogensinkomsten.

Als we de Wet inkomstenbelasting hebben besproken, zal hoofdstuk 8 doorgaan met de Wet op de loonbelasting. We weten dat de werkgever loonbelasting inhoudt op ons loon. In dit hoofdstuk leren we hoe en waarover de loonbelasting wordt berekend.

Hoofdstuk 9 behandelt de Wet op de vennootschapsbelasting.

Voor berekening van de vennootschapsbelasting zal de winst van rechtspersonen moeten worden bepaald. De regels voor de omzetbelasting worden uitgelegd in hoofdstuk 10. In hoofdstuk 11 wordt het internationale belastingrecht op hoofdlijnen behandeld en in hoofdstuk 12 ten slotte nog de schenk- en erfbelasting. Binnen deze hoofdstukken worden ook de dividendbelasting en overdrachtsbelasting geraakt.

Na bestudering van *Praktisch Fiscaalrecht* hebben we kennis van het formele recht, de inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, loonbelasting, omzetbelasting, schenk- en erfbelasting en het internationaal belastingrecht. We kunnen de belangrijkste wetsartikelen van de genoemde wetgeving toepassen in een concrete casus. We kunnen de te betalen inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, schenk- en erfbelasting en af te dragen omzetbelasting en loonbelasting zelf berekenen. De op studiemeester opgenomen opgaven, stappenplannen en aangiftebiljetten zullen ons daarbij extra ondersteunen.

Oefenmateriaal

Het extra materiaal bij *Praktisch Fiscaalrecht* vormt een ideale aanvulling op het leerboek. Met behulp van de vragen en opdrachten kunnen studenten hun kennis oefenen en hun inzicht in de leerstof toetsen.

Studiemeester bevat open vragen, meerkeuzevragen, toepassingsvragen, casussen, praktijkopdrachten en groepsopdrachten waarin de lesstof kan worden toegepast. Ook zijn verdiepende vragen opgenomen vanuit de overtuiging dat studenten, als ze de basis begrijpen en met eventueel raadplegen van internet, ook antwoord kunnen geven op een fiscaal verdiepende of verbredende vraag. Samen met het rijke oefenmateriaal vormt *Praktisch Fiscaalrecht* een solide inleiding op het fiscale recht.

Belastingrecht in Nederland

In Nederland worden verschillende belastingen geheven. Welke soorten belastingen kennen we? Wat is het doel van de belastingheffing? Wat zou er gebeuren als niemand belasting zou betalen? Wanneer en waarover betalen we belasting? En waar kunnen we dat vinden, ofwel: welke bronnen moeten we daarvoor raadplegen? En wie kunnen partij zijn in het belastingrecht? Wat zijn de verschillende partijen die zich bezighouden met het vaststellen van het te betalen belastingbedrag? Het antwoord op deze vragen is de basis die van belang is om het belastingrecht in Nederland te kunnen begrijpen en bestuderen.

1

- 1.1 Waarom belastingen 15
- 1.2 Soorten belastingen 15
- 1.3 Vindplaatsen 18

OPENINGSCASUS | Een zwarte dag

Sam de Zwart is CEO en aandeelhouder van handelsonderneming De Zwart bv. Sam weet dat de omzet en de inkopen niet helemaal netjes zijn bijgehouden en genoteerd. Na een controle door de Belastingdienst wordt vastgesteld dat de omzet hoger was dan de omzet die Sam aan de Belastingdienst heeft gemeld. Voor deze 'zwarte' omzet wordt alsnog een aanslag omzetbelasting opgelegd met een boete van 50%, een aanslag vennootschapsbelasting én een aanslag inkomstenbelasting. De bedragen liegen er niet om. Nadat het bezwaarschrift van Sam

wordt afgewezen, gaat Sam in beroep bij de rechtbank in verband met deze wel erg forse aanslagen, maar de rechter is van mening dat de aanslagen juist zijn. Sam baalt enorm. Sam betaalt toch al zo veel belasting?! Op zijn loon wordt belasting ingehouden en op het door Sam te ontvangen dividend wordt ook al belasting ingehouden. En had Sam niet pas een aanslag onroerendezaakbelasting ontvangen? Tot overmaat van ramp blijkt ook belasting te moeten worden betaald over de schenking aan Sams zoon. Sam heeft hem namelijk € 100.000 geschonken.

1.1 Waarom belastingen

Overheid	Iedereen in Nederland maakt gebruik van voorzieningen waar de overheid voor zorgt of waar de overheid voor betaalt, zoals wegen, dijken, gezondheidszorg, politie en onderwijs. Ook zorgt de overheid onder andere voor rechtspraak, cultuur, maar ook financiële bijstand voor mensen, zorg voor ouderen en subsidies.
Overheids-inkomsten	De overheid moet het geld daarvoor wel ergens vandaan halen. Vandaar dat wij belastingen betalen. Naast belastingen, die het grootste deel van de inkomsten van de overheid vormen, heeft de overheid ook inkomsten uit aardgas en winstuitkeringen door bedrijven waarvan de overheid (gedeeltelijk) eigenaar is. Tevens heeft de overheid inkomsten uit premies sociale verzekeringen. Met deze premies worden de sociale uitkeringen weer betaald. Met belastingheffing kan de overheid ook bepaald gedrag stimuleren (of juist ontmoedigen). Met bepaalde regels of aftrekposten in het belastingrecht kan bijvoorbeeld milieuvriendelijk gedrag worden gestimuleerd (of milieuvriendelijk gedrag worden ontmoedigd). Ook wil de overheid het investeren stimuleren met gunstige aftrekposten bij investeringen. Bij de behandeling van de diverse belastingwetten in <i>Praktisch Fiscaalrecht</i> zal de stimulerende functie duidelijk worden.
Draagkrachtbeginsel	Bij belastingheffing spelen het draagkrachtbeginsel en het profijtbeginsel een rol. Automobilisten betalen wegenbelasting en niet-automobilisten niet. Zij hebben immers minder profijt van de wegen. Dit is de kern van het profijtbeginsel. Degene die profijt heeft van een bepaalde voorziening, moet er ook voor betalen. Het draagkrachtbeginsel gaat ervan uit dat de sterkste schouders de zwaarste lasten kunnen dragen. Dus hoe hoger het inkomen, hoe meer belasting we moeten betalen. De overheid hanteert, naast het profijt- en het draagkrachtbeginsel, ook het principe van 'de vervuiler betaalt'. Dat principe is bijvoorbeeld van toepassing als de overheid belasting heft op milieuvriendelijke activiteiten.
Profijtbeginsel	

1.2 Soorten belastingen

In Nederland heeft bijna iedereen met belastingen te maken. Ook al merken we het niet direct, iedereen betaalt belasting. Over salaris betalen we belasting, maar ook over een brood, brandstof, dividend, een grote schenking en een prijs in de loterij moet bijvoorbeeld belasting worden betaald. We merken het niet direct omdat belasting in de prijs is inbegrepen of omdat belasting al is ingehouden voordat je iets ontvangt.

- Welke soorten belastingen zijn er allemaal? De verschillende belastingen zullen we hierna vermelden, waarbij we kort ingaan op deze belastingen:
- **Inkomstenbelasting (IB).** Deze belasting moet worden betaald over inkomsten van natuurlijke personen. Deze inkomstenbelasting is afhankelijk van de hoogte van het inkomen, zoals loon of winst uit een onderneming en het vermogen. Maar ook persoonlijke omstandigheden spelen een rol, zoals individuele ziektekosten. We kunnen dit vinden in de Wet inkomstenbelasting (Wet IB).
 - **Vennootschapsbelasting (Vpb).** Vennootschapsbelasting wordt betaald over de winst van rechtspersonen. Een voorbeeld van een rechtspersoon is een bv. De regelgeving is te vinden in de Wet op de vennootschapsbelasting (Wet Vpb).
 - **Loonbelasting (LB).** Loonbelasting wordt berekend over het loon van een werknemer. Meestal is het de werkgever die de loonbelasting al in mindering brengt op het brutoloon en deze aan de Belastingdienst betaalt. Loonbelasting is een voorheffing op de inkomstenbelasting. Dit houdt in dat op de te betalen inkomstenbelasting de betaalde loonbelasting in mindering mag worden gebracht. De inkomstenbelasting over looninkomsten is vrijwel gelijk aan de loonbelasting over de looninkomsten. Heeft een natuurlijk persoon dus alleen looninkomsten, dan zal deze persoon meestal geen inkomstenbelasting meer hoeven te betalen. Voor loonbelasting kunnen we de Wet op de loonbelasting (Wet LB) raadplegen.
 - **Omzetbelasting (OB).** Omzetbelasting of btw wordt in rekening gebracht door ondernemers. Omzetbelasting wordt geheven over de levering van goederen en diensten door ondernemers. Onder levering van een goed wordt onder andere de verkoop van een goed verstaan. Kopen we iets in een winkel (van een ondernemer dus) dan betalen we omzetbelasting aan die ondernemer. De ondernemer betaalt de omzetbelasting aan de Belastingdienst. De Wet op de omzetbelasting (Wet OB) is in dit geval van toepassing.
 - **Dividendbelasting (Div).** Dividendbelasting betalen we over de winstuitkering op aandelen, ofwel over dividend. Ook dividendbelasting is, net als de loonbelasting, een voorheffing op de inkomstenbelasting. We raadplegen de Wet op de dividendbelasting.
 - **Erfbelasting.** Erfbelasting moet worden betaald over een erfenis. Dit staat in de Successiewet (SW).
 - **Schenkbelasting.** Schenkbelasting betalen we als we een schenking krijgen. Ook de schenkbelasting is opgenomen in de Successiewet (SW).
 - **Kansspelbelasting.** Deze belasting betalen we over gewonnen prijzen(geld).
 - **Overdrachtsbelasting (OVB).** Overdrachtsbelasting betalen we bij de verkrijging van onroerend goed. Te denken valt aan de koop van een huis. De Wet op belastingen van rechtsverkeer geeft de regelgeving voor de overdrachtsbelasting.

Motorrijtuigenbelasting	• <i>Motorrijtuigenbelasting.</i> Deze belasting wordt betaald bij het hebben van een auto of motorrijwiel.
Belasting van personenauto's en motorrijwielen	• <i>Belasting van personenauto's en motorrijwielen (Bpm).</i> Bpm betalen we bij registratie van een auto of motorrijwiel.
Accijns	• <i>Accijnzen.</i> Accijns wordt geheven op bijvoorbeeld alcohol en tabaks producten.
Milieuheffingen	• <i>Milieuheffingen/belastingen op milieugrondslag.</i> Belasting op afvalstoffen, vliegbelasting en energiebelasting zijn milieuheffingen.
Provinciale belastingen en gemeentelijke belastingen	• <i>Provinciale belastingen. En gemeentelijke belastingen.</i> Voorbeelden van rijksbelastingen zijn de loon- en inkomstenbelasting, de omzetbelasting en de vennootschapsbelasting. Maar ook de gemeenten, provincies en het waterschap heffen belastingen.
Rijksbelastingen	De onroerendezaakbelasting is bijvoorbeeld een gemeentelijke belasting. De provincie kent enkele milieuheffingen. De waterschappen heffen met name verontreinigingsheffingen.

Laten we nog eens naar de openingscasus kijken. Omdat de bv meer omzet had, dus meer winst, moest extra vpb worden betaald. Ook moest over de omzet ofwel de hogere verkoopopbrengst OB worden betaald. Omdat de omzet waarschijnlijk bij Sam is terechtgekomen, moest Sam over dit inkomen tevens IB betalen.

VOORBEELD | Diverse belastingen

Peter is directeur van Het Glaasje bv. Tevens heeft hij alle aandelen in deze bv. De activiteit van Het Glaasje bv bestaat uit de verkoop (omzetbelasting) van alcoholische dranken (accijns). De bv maakt een behoorlijke winst (vennootschapsbelasting). Het Glaasje bv koopt daarom een nieuw pand (overdrachtsbelasting). Als directeur ontvangt Peter loon uit de bv (loonbelasting en inkomstenbelasting). Als aandeelhouder ontvangt Peter dividend (dividendbelasting en inkomstenbelasting). Peter heeft reeds een flink saldo op zijn bankrekening staan (inkomstenbelasting). Dit heeft hij overigens met name verkregen door een schenking (schenkelasting) van zijn ouders, een grote prijs in een loterij (kansspelbelasting) en een erfenis van opa (erfbelasting). Peter besluit zich toch eens te verwennen en koopt een nieuwe auto (bpm en motorrijtuigenbelasting).

In de diverse hoofdstukken van *Praktisch Fiscaalrecht* zullen de inkomstenbelasting, loonbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting (ook in internationaal verband), erfbelasting en schenkelasting worden besproken. Dividendbelasting en overdrachtsbelasting worden kort benoemd bij het behandelen van de andere belastingsoorten.

In tabel 1.1 kunnen we de grootte van de diverse (te verwachten) belastingopbrengsten over 2026 zien.

Tabel 1.1 Belasting- en premieontvangsten 2026 in Nederland

Raming belasting- en premieontvangsten 2025-2026 op EMU-basis (× € miljoen)		
	Vermoedelijke uitkomsten 2025	Ontwerpbegroting 2026
Indirecte belastingen (kasbasis)	122.048	128.754
Invoerrechten	4.672	4.955
Omzetbelasting	82.798	87.800
Belasting van personenauto's en motorrijwielen	1.463	1.760
Accijnzen	11.499	11.485
Belastingen van rechtsverkeer	8.370	9.325
Motorrijtuigenbelasting	5.107	5.494
Belastingen op een milieugrondslag	6.705	6.617
Overig	1.433	1.319
	—————	—————
Directe belastingen	161.451	172.530
Loonheffing en inkomensheffing	100.853	110.290
Dividendbelasting	7.467	7.674
Vennootschapsbelasting	48.498	49.656
Schenk- en erfbelasting	3.606	3.756
Overig	344	356
	—————	—————
Totaal belastingen	283.820	301.614
Premie volksverzekeringen	44.200	44.925
Premies werknemersverzekeringen	101.625	104.888
waarvan zorgpremies	60.637	61.406

Bron: <https://www.rijksfinancien.nl/miljoenennota/2026/bijlage/9926796>

1.3 Vindplaatsen

De belastingwetgeving, zoals de Wet inkomstenbelasting, Wet op de omzetbelasting, Wet op de loonbelasting en Wet op de vennootschapsbelasting, is een van de bronnen of vindplaatsen van het belastingrecht. Het belastingrecht bevat echter meer bronnen dan de belastingwetgeving. We zullen alle bronnen van belastingrecht hierna kort bespreken.

Belastingwetgeving

Als we willen weten waarover we belasting moeten betalen en hoeveel, dan kunnen we dat vinden in de *materiële* belastingwetgeving zoals de Wet inkomstenbelasting, Wet op de omzetbelasting, Wet op de loonbelasting, Wet op de vennootschapsbelasting en meer. De vraag die centraal staat is

hoe de te betalen belasting over een bepaald tijdvak (bijvoorbeeld een jaar of een maand) moet worden bepaald.

Formele
belasting-
wetgeving

De wijze waarop de belasting uiteindelijk bij de overheid moet komen, wordt geregeld in het *formele* belastingrecht. Wat wij, als burger, kunnen en moeten doen, maar ook wat de overheid kan en moet doen, wordt in deze formele belastingwetgeving geregeld. De formele wetgeving is met name geregeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR).

Op het ministerie worden de wetten gemaakt en voorgesteld. Deze moeten dan door de Tweede en Eerste Kamer worden aangenomen.

Uitvoeringsregelingen en uitvoeringsbesluiten

Uitvoerings-
regeling

Een uitvoeringsregeling of -beschikking én een uitvoeringsbesluit worden gemaakt door de minister van Financiën. Een behandeling in de Tweede en Eerste Kamer is bij de uitvoeringsregelingen en uitvoeringsbesluiten niet nodig. Bij het vormen van een uitvoeringsbesluit zijn wél de ministerraad en Raad van State partij. Bij een uitvoeringsregeling is dat niet het geval. Het vaststellen van deze regelingen en besluiten vergt in ieder geval minder tijd door het 'overslaan' van de Tweede en Eerste Kamer. Omdat het belastingrecht snel verandert, zijn aanpassingen middels deze regelingen en besluiten dan ook een veelvuldig gebruikt instrument. Het maakt het opzoeken van de diverse regelingen natuurlijk wel wat minder makkelijk. In de diverse wetten zullen we verwijzingen tegenkomen naar een algemene maatregel van bestuur (AMvB). Hiermee wordt het uitvoeringsbesluit bedoeld. Met een ministeriële regeling wordt een uitvoeringsregeling bedoeld.

Uitvoerings-
besluit

Algemene
maatregel van
bestuur

Ministeriële
regeling

Richtlijnen

Richtlijnen
Europese Unie

Richtlijnen zijn afspraken binnen de Europese Unie. Ieder land is verplicht deze afspraken in zijn wetgeving te verwoorden.

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

Algemene
beginselen
van behoorlijk
bestuur

Bij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur gaat het in feite om gedragsregels. De overheid moet zich als een behoorlijk bestuurder gedragen. De belangrijkste beginselen zijn het vertrouwensbeginsel en het gelijkheidsbeginsel.

Vertrouwens-
beginsel

Het vertrouwensbeginsel gaat uit van het vertrouwen dat de belastingplichtige mag ontlenen aan gedragingen van de overheid. Te denken valt aan een toezegging door een medewerker van de Belastingdienst. Als die medewerker 'ja' zegt, kan de Belastingdienst niet ineens 'nee' doen. Er kan in dat geval niet ineens van die toezegging worden afgeweken.

Het gelijkheidsbeginsel gaat uit van de gelijke behandeling van gelijke gevallen. Als bij 50 ondernemers bij exact dezelfde investering een zogenoemde 'investeringsaftrek' wordt verleend aan 49 ondernemers en aan één ondernemer niet, dan kan deze ene ondernemer zich beroepen op het gelijkheidsbeginsel.

Jurisprudentie

Als we het hebben over jurisprudentie, dan hebben we het over uitspraken van rechters. Rechters oordelen als een belastingplichtige en de Belastingdienst het niet eens zijn met elkaar. Dit kan gaan over de uitleg of toepassing van een wetsartikel, maar ook over bijvoorbeeld de beginselen van behoorlijk bestuur zoals hiervóór vermeld.

Door een rechter van het gerechtshof is op 30 mei 2008 bijvoorbeeld uitspraak gedaan over het vertrouwensbeginsel. Een deel van de uitspraak van deze zaak, gepubliceerd op 8 juli 2008, is hierna opgenomen.

Uitspraak

Uitspraak Hof 's-Hertogenbosch vertrouwensbeginsel

Belanghebbende heeft gesteld dat hij zijn handelwijze met betrekking tot de toerekening van een deel van de WAO-uitkering heeft gebaseerd op een advies dat hij heeft verkregen van de helpdesk van de Belastingdienst. Verder stelt belanghebbende dat met het volgen van de aangifte over het jaar 2001 door de Inspecteur bij hem het in rechte te honoreren vertrouwen is gewekt dat zijn handelwijze als juist is aanvaard door de Inspecteur.

Voor het door de helpdesk – waarmee klaarblijkelijk de Belastingtelefoon wordt bedoeld – telefonisch verstrekte advies, dat is aan te merken als een inlichting, geldt dat een beroep op het vertrouwensbeginsel alleen kan slagen als is voldaan aan drie eisen:

- de eis van de juiste voorinformatie;
- de dispositie- of nadee eis; en
- de eis van niet-kenbare strijd met de wet.

Het hof verwijst in deze naar HR 26 september 1979, nummer 19 250 (onder meer gepubliceerd in BNB 1979/311), HR 3 januari 1990, nummer 26 325 (onder meer gepubliceerd in BNB 1990/148) en HR 14 juni 2000, nummer 35 725 (onder meer gepubliceerd in BNB 2000/330).

Zelfs als voldaan zou zijn aan het vereiste van het verstrekken van juiste (voor) informatie, dan stuit het beroep van belanghebbende op het vertrouwensbeginsel af op de dispositie- of nadee eis.

Bron: ECLI:NL:GHSHE:2008:BD6166

Let op. De invloed van jurisprudentie is behoorlijk groot. In *Praktisch Fiscaalrecht* zullen we in de verschillende hoofdstukken diverse malen jurisprudentie aanhalen.

Resoluties

Soms moet een extra uitleg aan een wetsartikel worden gegeven, omdat deze niet helemaal duidelijk is. De uitleg geldt ook als aan een bepaalde situatie niet is gedacht. In dat geval leidt een wetsartikel bijvoorbeeld tot gevolgen die eigenlijk in die situatie niet bedoeld waren. Via een besluit (resolutie) geeft de staatssecretaris aan hoe bij een bepaalde situatie het wetsartikel moet worden uitgelegd. De Belastingdienst moet deze resoluties volgen. Hetzelfde geldt voor vraag-en-antwoordbesluiten. Mocht de belastingplichtige het dus niet eens zijn met de uitleg in een resolutie of antwoord in een vraag-en-antwoordbesluit, dan zal dit altijd tot een behandeling bij de rechter leiden. De medewerkers van de Belastingdienst moeten immers het besluit volgen.

Resolutie

Vraag-en-
antwoord-
besluiten

Ben je klaar om jouw nieuwe kennis toe te passen en te toetsen? Ga dan naar het ruime aanbod aan oefenmateriaal op **studiemeester.noordhoff.nl**. Je vindt er ook gevalideerde samenvattingen.

Begrippenlijst

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	Fatsoensnorm voor bestuurlijk handelen.
Algemene maatregel van bestuur	Koninklijk Besluit dat algemeen verbindende regels bevat.
Dividendbelasting	Belasting op dividendontvangsten.
Draagkrachtbeginsel	Beginsel dat uitgaat van zwaarste lasten (meeste belasting) drukken op de sterkste schouders (dus hoogste inkomens).
Formele belastingwetgeving	Wetgeving die ziet op manier van heffen van belasting.
Gelijkheidsbeginsel	Algemeen beginsel van behoorlijk bestuur dat uitgaat hoogste van gelijke behandeling van gelijke gevallen.
Inkomstenbelasting	Belasting op inkomen van natuurlijke personen.
Jurisprudentie	Rechtspraak of geheel van uitspraken van rechters.
Loonbelasting	Belasting over loon van werknemers.
Materiële belastingwetgeving	Wetgeving die ziet op inhoud dan wel wetgeving die de hoogte van te betalen belasting bepaalt.
Ministeriële regeling	Uitvoeringsregeling opgesteld door minister.
Omzetbelasting	Belasting over levering van goederen en diensten door ondernemers.
Overdrachtsbelasting	Belasting over verkrijging van onroerend goed.
Profijtbeginsel	Uitgangspunt dat diegene die profiteert van een voorziening ervoor betaalt.
Richtlijnen	Afspraken binnen de EU.
Rijksbelastingen	Belastingen geheven door het rijk.

Uitvoeringsbesluit	Algemene maatregel van bestuur.
Uitvoeringsregeling	Regeling ter uitvoering van wetten opgesteld door minister.
Vennootschapsbelasting	Belasting over winst van rechtspersonen of lichamen.
Vertrouwensbeginsel	Algemeen beginsel van behoorlijk bestuur dat voorschrijft dat bestuursorgaan verwachtingen moet waarmaken en toezeggingen moet nakomen.

Samenvatting

- De belasting die wij betalen wordt door de overheid besteed aan diverse voorzieningen. Belastingheffing heeft echter, naast de opbrengstfunctie, ook een regulerende of stimulerende functie.
- Bij belastingheffing spelen het draagkrachtbeginsel en het profijtbeginsel een rol.
- In Nederland hebben we vele soorten materiële belastingwetten en formele wetgeving. We kennen vele rijksbelastingen, zoals de inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, loonbelasting en omzetbelasting, maar ook enkele provinciale en gemeentelijke belastingen.
- Naast de belastingwetgeving vinden we het belastingrecht in uitvoeringsregelingen en uitvoeringsbesluiten, in resoluties, in jurisprudentie, in richtlijnen en in algemene beginselen van behoorlijk bestuur.